

ת"פ 20950/02/20 - מדינת ישראל נגד החברה האמריקאית ישראלית לגז בע"מ

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 20950-02-20 מדינת ישראל נ' הורוביץ ואח'

לפני המבקשת	כבוד השופט עמי קובו
נגד המשיבה	מדינת ישראל ע"י ב"כ היועץ המשפטי לממשלה מרשות התחרות עו"ד אשר גושן
	החברה האמריקאית ישראלית לגז בע"מ ע"י ב"כ עוה"ד תמר תורג'מן קדם ואיילת גלעדי עוה"ד פישר, בכר, חן, וול אורין ושות'

פסק דין

1. בקשה למתן תוקף של צו מוסכם לפי סעיף 50ב לחוק התחרות הכלכלית, תשמ"ח-1988 (להלן: **החוק**), בין הממונה על התחרות לבין החברה האמריקאית ישראלית לגז בע"מ (להלן: **אמישראלגז** או **החברה**).

הרקע לבקשה

2. ברקע לבקשה לאישור הצו המוסכם, חקירת רשות התחרות שהחלה בשנת 2016 בגין חשדות לעבירות על החוק על ידי אמישראלגז וספקיות גז נוספות וכן עובדיהן ונושאי משרה בהן באשר להתנהלותן העסקית בעיר באר שבע באותה השנה.

3. בתום החקירה והליכי שימוע, הוגש כתב אישום נגד אמישראלגז, סמנכ"ל המכירות של החברה, איש מכירות שלה, ונגד איש מכירות בחברת פזגז בגין עבירה של צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות לפי סעיף 47(א)(1) (בנוסחו אז) וסעיף 47א לחוק. מעובדות כתב האישום עלה כי הנאשמים היו צדדים להסדר כובל שלפיו החברות אמישראלגז ופזגז לא יתחרו ביניהן על לקוחות ביתיים בבאר שבע וכי איש המכירות של פזגז לא ישכנע לקוחות אמישראלגז לעבור לצרוך גז מפזגז.

4. לאחר הגשת כתב האישום, וכעבור זמן, עוכבו ההליכים נגד כל הנאשמים למעט חברת אמישראלגז. גם חברת אמישראלגז הגישה בקשה לעיכוב ההליכים נגדה, אך בקשתה נדחתה והיא נותרה הנאשמת היחידה בתיק.

5. במסגרת הליך גישור, הצדדים הגיעו להסכמה בדבר נוסח של צו מוסכם שיבוא חלף ההליך הפלילי.

עיקרי הסכמות הצדדים

עמוד 1

6. במסגרת הצו הוסכם שחברת אמיראגז תשלם לאוצר המדינה סך של 3,000,000 ₪ בתוך 90 ימים מאישור הצו המוסכם. בנוסף לכך, תמנה אמיראגז בקר חיצוני למשך שלוש שנים לשם ביצוע ביקורת על עמידתה ועמידת עובדיה בהוראות החוק, וכן תבקר את פעילות החברה ועובדיה באכיפה פנימית לצורך מניעת עבירות לפי החוק. הבקר החיצוני יהיה מוסמך לדרוש מהחברה ועובדיה כל מסמך הנחוץ לו לביצוע הביקורת וכן יוכל לבצע ביקורת וראיונות עם העובדים. מעת לעת יבצע הבקר החיצוני ביקורת מדגמית בהנהלת החברה ובסניפיה. הבקר החיצוני יהא כתובת, נוסף על יועמ"ש החברה, לעובדי החברה המבקשים לדווח על חשד להפרות של דיני התחרות, והוא יקים גם ערוץ תקשורת אנונימי לשם כך.

בכפוף לאישור הצו המוסכם, לביצוע התשלום לאוצר המדינה ולמינוי הבקר החיצוני, תבקש המאשימה לבטל את כתב האישום נגד אמיראגז לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי, ולא ינקטו נגדה ונגד נושאי משרה בה צעדי אכיפה נוספים בגין המעשים המיוחסים לה בכתב האישום.

הטעמים בבסיס עמדת הממונה לצו מוסכם

7. צו מוסכם נחשב למנגנון המאפשר גמישות ומהירות בטיפול בבעיות תחרותיות במשק. במקרה זה, לאחר הגשת כתב האישום, עוכבו ההליכים נגד יתר הנאשמים בתיק, ואמיראגז נותרה נאשמת יחידה בתיק. התפתחות זו הפחיתה באופן משמעותי מהאינטרס הציבורי שבניהול ההליך הפלילי עד תומו.

8. שיקול נוסף הוא שבעת סיכום הצו המוסכם, היה חשש שמצבו הרפואי של סמנכ"ל המכירות של החברה לא יאפשר להביאו להעיד כעד תביעה, באופן שהיה מקשה על המאשימה להביא בפני בית המשפט חלק מהראיות הרלוונטיות. קושי זה משמעותי במיוחד על רקע מסכת הראיות הייחודית בתיק. מאז סיכום הצו המוסכם אכן סמנכ"ל המכירות הלך לעולמו.

9. לצד האינטרס הציבורי המופחת בניהול ההליך הפלילי והקשיים הצפויים בהמשך ניהולו, הצו המוסכם טומן בחובו יתרונות משמעותיים. מינוי בקר חיצוני על ידי החברה, צפוי לקדם את האינטרס הציבורי בתחום אכיפת הוראות החוק על תאגידים מפרים. בקר חיצוני המצויד בסמכויות כמפורט לעיל, צפוי לסייע בוודא ציות לחוק בחברה. יהיה זה המקרה הראשון בישראל שבו תחייב חברה למנות בקר חיצוני לענין דיני התחרות, דבר המקובל במדינות שונות. יש לצפות כי מקרה זה יסלול את הדרך לשימוש נרחב יותר בכלי זה של מינוי בקר חיצוני בהקשר של דיני התחרות.

10. סכום בסך של 3,000,000 ₪ שאותו תשלם חברת אמיראגז לאוצר המדינה, מהווה סכום סביר בנסיבות המקרה וזאת בהתחשב בהתחייבותה למנות בקר חיצוני וכן בהתחשב בקנס שהיה צפוי להיות מושת עליה במקרה של הרשעה.

11. שיקול נוסף הוא חיסכון משמעותי במשאבי בית המשפט והצדדים, המתאפשר לנוכח סיום ההליך הפלילי.

היעדר התנגדויות לצו המוסכם

12. בהתאם להוראות החוק, פרסמה הממונה על התחרות הודעה בדבר כוונתה להגיש בקשה לאישור הצו המוסכם באתר האינטרנט של הרשות, בשני עיתונים והודעה בדוא"ל למנוי עדכונים של הרשות. הממונה קבעה מועד אחרון להגשת הערות הציבור מעט יותר משלושים הימים הנדרשים בחוק וכן צוין כי לנוכח מצב החירום בקשות להארכת מועד יישקלו בחיוב.

13. לא התקבלו הערות מן הציבור או בקשות להארכת מועד.

עמדת המשיבה

14. המשיבה, אמישראלגז, ביקשה אף היא לאשר את הצו המוסכם, והדגישה כי אין בצו המוסכם משום הודאה או הסכמה מטעם אמישראלגז, כי הפרה את החוק. עוד טענו כי אין בצו המוסכם כדי להקנות זכויות או לגרוע מזכויות מי שאינו צד לו, ואין באמור בצו כדי למנוע מאמישראלגז אי ממי מטעמו מלטעון טענות בכל הליך משפטי אחר. ב"כ המשיבה טענו כי יש לאשר את הצו המוסכם בין היתר מפני שניהול ההליך הפלילי היה כרוך בבירור סוגיות תקדימיות מורכבות הנמצאות במחלוקת בין הצדדים, אשר מתייתרות באפיק של צו מוסכם, ובכך נחסך הליך ממושך ומשאבים רבים. עוד טענו ב"כ המשיבה לחלוף הזמן מאז התרחשו האירועים בשנת 2016.

דין והכרעה

15. צו מוסכם הוא אחד מכלי האכיפה העומדים לרשות הממונה על התחרות ומעוגן בסעיף 50ב' בחוק התחרות הכלכלית. הצו המוסכם מאפשר, במקום בו סבורה הממונה כי אדם הפר לכאורה את הוראות החוק, לעשות בו שימוש חלף נקיטת הליכים אחרים העומדים לרשות הממונה בחוק, ותוך הסכמות עם הצדדים הנוגעים בדבר. זאת במקרים שבהם סבורה הממונה שבנסיבות העניין הצו יקדם בדרך הטובה ביותר את האינטרס הציבורי, בין היתר, כדי להבטיח שהתנהגות המקימה חשש להפרת החוק או לפגיעה בתחרות לא תישנה וכדי לקדם את האינטרס הציבורי הנוגע לתחרות החופשית - כל זאת ביעילות, בראיה פרגמטית, וללא צורך בהליכי התדיינות ממושכים. הבחירה שלא למצות את הדין עם מפר מסוים עשויה לנבוע מטיבו של חומר הראיות, משיקולי יעילות בהקצאת משאבי הרשות ועוד (ראו דברי כב' השופט נ' סולברג בבג"צ 4501/14 פרסקי נ' הממונה על ההגבלים העסקיים (23.7.15), פסקה 3).

במסגרת הבקשה לתת תוקף לצו המוסכם, על בית המשפט לבחון אם מטרותיו ראויות ועולות בקנה אחד עם מטרות החוק; אם יש בצו כדי לקדם את התחרות בשוק רלוונטי והאם בנסיבות העניין ההגנה על האינטרס הציבורי תמומש בצורה הטובה ביותר באמצעות הצו (דברי כב' השופטת ת' בזק רפפורט בת"כ (מחוזי י-ם) 39209-01-21 הממונה על התחרות נ' בוקינג.קום.ישראל (21.4.21) וכב' השופט ד' גדעוני בת"כ (מחוזי י-ם) 55428-03-21 הממונה על התחרות נ' נובל אנרג'י (27.5.21)).

בעניין זה ראו גם צ"א (מחוזי מר') 19527-12-21 הממונה על התחרות נ' ידיעות אינטרנט (27.12.21).

16. לאחר שעיינתי בבקשה ובצו המוסכם סבורני כי נוכח הנסיבות המתוארות, הצו המוסכם מהווה את האמצעי הראוי להשגת מטרות החוק, חלף המשך ניהול ההליך הפלילי. הצו תואם את האינטרס הציבורי ובכלל זה קידום הרתעה, יעילות דיונית וחיסכון במשאבים ציבוריים, כאשר הממונה על הרשות שקלה שיקולים רלוונטיים וראויים בהחלטתה להגיע לצו מוסכם ובכלל זה המורכבות המשפטית הכרוכה בהמשך ניהול ההליך הפלילי, ייחודיות התנאי בצו המוסכם המחייב את החברה למינוי בקר חיצוני והסכום המשמעותי שצפויה החברה לשלם לאוצר המדינה. בהקשר זה יש לתת משקל משמעותי לכך שמדובר במקרה ראשון בישראל של שימוש במינוי בקר חיצוני בדיני התחרות, ומכאן שיש בצו המוסכם כדי להשיג מטרה של מניעת הישנות עבירות וקידום האינטרס הציבורי בכללותו. מינוי בקר חיצוני כאמור לא היה אפשרי, אלמלא הצו המוסכם.

17. אשר על כן, אני נעתר לבקשה ונותן תוקף של צו להסכמה שבין הממונה לבין חברת אמישראלגז וזאת

בהתאם לסעיף 50ב לחוק התחרות הכלכלית.

בכפוף להודעת המבקשת בדבר ביצוע התשלום ולמינוי הבקר החיצוני, כתב האישום יבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי.

ניתן היום, י"ב טבת תשפ"ד, 24 דצמבר 2023, בהעדר הצדדים.